

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพที่ได้จากการประเมินลักษณะบุคคล ในแบบการประเมิน 4 แบบ คือ การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบ การประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบ และการประเมินคนไทยทั่วไป โดยนักศึกษาวชิราวุฒิสถาบันราชภัฏ ตามแนวทางการศึกษาด้วยคำศัพท์พรรณนาลักษณะบุคคล (ภาษาไทย)
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพที่ได้จากแบบการประเมินทั้งสี่แบบ ในกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ต่างภูมิภาคกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างนี้กับองค์ประกอบบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากงานวิจัยต่างประเทศ เช่น กลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน ชาวจีน ชาวฮิบรู และชาวสเปน เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาวชิราวุฒิสถาบันราชภัฏ หลักสูตร 4 ปี ภาคปกติ ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 ประจำภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2540 จำนวนทั้งสิ้น 1,250 คนโดยจำแนกออกเป็น 5 ภูมิภาค ๆ ละ 250 คน (อาศัยอยู่ในภูมิกษณนั้น ๆ อย่างน้อย 5 ปี) ดังนี้

1. ภูมิภาคเหนือ คือ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จ. เชียงใหม่
2. ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม จ. มหาสารคาม
3. ภูมิภาคกลาง คือ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา
4. ภูมิภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม และสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
5. ภูมิภาคใต้ คือ สถาบันราชภัฏสงขลา จ. สงขลา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ มาตรวัดบุคลิกภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองภายใต้กรอบแนวคิดการศึกษาด้วยคำศัพท์ (Lexical Perspective) ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสำรวจลักษณะบุคคล โดยจำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 การประเมินลักษณะบุคคลของผู้ตอบ

2.2 การประเมินลักษณะบุคคลของผู้อื่น ได้แก่

- เพื่อนที่ชื่นชอบ (เพศ - วัย เดียวกัน และรู้จักเป็นอย่างดี)
- เพื่อนที่ไม่ชอบ (เพศ - วัย เดียวกัน และรู้จักเป็นอย่างดี)
- คนไทยโดยทั่วไป ในทรนณะของผู้ตอบ

สำหรับมาตรวัดในตอนที่ 2 นี้ ในแต่ละแบบของการประเมินจะประกอบด้วยข้อกระทงที่เป็นคำศัพท์พรรณนาลักษณะบุคคล 200 คำ ซึ่งเป็นมาตรวัดการประมาณค่า (Rating Scale) บนคะแนน 0 - 2 (0 หมายถึง ไม่มีลักษณะนั้นเลย - 2 หมายถึง มีลักษณะนั้นมาก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2540 โดยแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 1,740 ชุด ได้รับมาตรวัดที่ตอบอย่างสมบูรณ์ คือมาตรวัดที่ตอบทุกข้อกระทง จำนวน 1,394 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.11 แต่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 1,250 ชุด (ภูมิภาคละ 250 ชุด)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แนวโน้มการประเมินลักษณะบุคคล โดยจัดการข้อมูล (Recode) คำศัพท์ตามความหมายในทางบวก-ลบ จากนั้นคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานของค่ามัธยฐานและเลขคณิตของคะแนนลักษณะบุคคลในมาตรวัดบุคลิกภาพ แล้วนำค่ามัธยฐานและเลขคณิตเฉลี่ยที่ได้จากแบบการประเมินทั้งสองแบบ มาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภูมิภาค ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบอย่างซื่อสัตย์เกี่ยวกับความแตกต่างที่มีนัยสำคัญของทิวกี (Tukey 's Honestly Significant Difference หรือ Tukey's HSD Test)

2. วิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพ โดยนำคะแนนดิบที่ได้ไปแปลงค่าให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-Score) จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยเลือกการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Components Extraction) ร่วมกับการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax rotation) เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่เป็นอิสระต่อกัน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบให้ 3 ข้อ คือ

- องค์ประกอบนั้นต้องมีค่าไอเคน (Eigenvalue) ตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป
- ตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบนั้น ๆ ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) คิดตามค่าสัมบูรณ์ (Absolute value) ตั้งแต่ .45 ขึ้นไป
- มีตัวแปรในองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปร ขึ้นไป

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพ ระหว่างภูมิภาค ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบอย่างซื่อสัตย์เกี่ยวกับความแตกต่างที่มีนัยสำคัญของทิวกี (Tukey 's Honestly Significant Difference หรือ Tukey's HSD Test)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวโน้มการประเมินลักษณะบุคคล ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาค พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ต่างภูมิภาคกัน มีแนวโน้มในการตอบ (Response tendency) ไปในทางบวก - ลบ แตกต่างกัน โดยในทุกแบบการประเมิน กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคใต้ มีแนวโน้มประเมินลักษณะบุคคลไปในทางบวกมากกว่าการประเมินของกลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคอื่นๆ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) และกลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคกลาง ประเมินไปในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคเหนือ และกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีแนวโน้มการประเมินลักษณะบุคคลไปในทางลบมากกว่าของกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพที่ได้มีความแตกต่างกันไปตามแบบของการประเมินโดย

2.1 การประเมินตนเอง มีองค์ประกอบบุคลิกภาพ 13 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบอ่อนน้อมต่อมตน องค์ประกอบขยันอดทน องค์ประกอบซึ้งอน องค์ประกอบกล้าแสดงออก องค์ประกอบฉลาด องค์ประกอบร่าเริง องค์ประกอบเกียจคร้าน องค์ประกอบก้าวร้าว องค์ประกอบโลดโผน องค์ประกอบซื่อสัตย์กตัญญู องค์ประกอบจัดจ้าน องค์ประกอบใจเย็น และองค์ประกอบรักสงบ เมื่อนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อดูการเกาะกลุ่มกันขององค์ประกอบ พบว่า มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบหลักความมีวุฒิภาวะ องค์ประกอบหลักความไม่มั่นคงทางอารมณ์ และองค์ประกอบหลักความสำรวม

2.2 การประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบ มี 10 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบอ่อนน้อมต่อมตน องค์ประกอบกล้าแสดงออก องค์ประกอบซึ้งอน องค์ประกอบฉลาด องค์ประกอบสมตะ องค์ประกอบซื่อสัตย์กตัญญู องค์ประกอบเจ้าชู้ องค์ประกอบร่าเริง องค์ประกอบไม่จริงจัง และองค์ประกอบใจร้อน เมื่อนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อดูการเกาะกลุ่มกันขององค์ประกอบ พบว่า มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบหลักความมีวุฒิภาวะ องค์ประกอบหลักความไม่มั่นคงทางอารมณ์ และองค์ประกอบหลักร่าเริง

2.3 การประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบ มีจำนวน 14 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบใจดีมีคุณธรรม องค์ประกอบอ่อนสังคัม องค์ประกอบมีจริตจะก้าน องค์ประกอบขาดคุณธรรม องค์ประกอบชอบแก้ตัว องค์ประกอบซื่อจจา องค์ประกอบเจ้าหลักการ องค์ประกอบเห็นแก่ตัว องค์ประกอบซึ้งอน องค์ประกอบวัตถุนิยม องค์ประกอบเอาแต่ใจ องค์ประกอบทะเล้น องค์ประกอบหัวรั้น และองค์ประกอบอำนาจนิยม เมื่อนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อดูการเกาะกลุ่มกันขององค์ประกอบ พบว่า มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบหลักถือตนเป็นใหญ่ องค์ประกอบหลักขาดวุฒิภาวะ องค์ประกอบหลักการแสดงออก องค์ประกอบหลักลักษณะผู้หญิง

2.4 การประเมินคนไทยทั่วไป มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบเอาแต่ใจ องค์ประกอบใจดี องค์ประกอบเอาแต่ใจ องค์ประกอบเห็นแก่ตัว องค์ประกอบหัวหมอ องค์ประกอบไม่จริงจัง องค์ประกอบเกร และองค์ประกอบหัวรุนแรง เมื่อนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อดูการเกาะกลุ่มระหว่างองค์ประกอบเหล่านี้ พบว่า มี 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบหลักถือตนเป็นใหญ่ และองค์ประกอบหลักการควบคุมตน (ต่ำ)

3. กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ต่างภูมิภาคกัน จะประเมินองค์ประกอบบุคลิกภาพแตกต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบบุคลิกภาพของบุคคลเป้าหมายตามการประเมินของกลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคต่าง ๆ ที่ได้รับการประเมินไม่แตกต่างกัน ประเมินในระดับสูงสุดและต่ำสุด (เปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งห้าภูมิภาค) จำแนกตามแบบการประเมิน ได้ดังนี้

3.1 การประเมินตนเอง เมื่อเปรียบเทียบการประเมินตนเองระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 5 ภูมิภาคจะพบว่า มีลักษณะจำเริญไม่แตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบที่ประเมินแตกต่างกันอย่างโดดเด่น (ประเมินสูงที่สุด และต่ำที่สุด) ในแต่ละภูมิภาค สรุปได้ว่า

- กลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือ มีลักษณะเกี่ยวจรั้น สูงกว่าภาคอื่น ๆ และมีลักษณะฉลาดต่ำกว่าภาคอื่น ๆ
- กลุ่มตัวอย่างในภาคอีสาน มีลักษณะอ่อนน้อมต่อมตน ขยันอดทน ก้าวร้าว และโลดโผน สูงกว่าภาคอื่น ๆ และมีลักษณะกล้าแสดงออก จัดจ้าน ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ
- กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคกลาง ไม่มีลักษณะที่ได้รับการประเมินว่า มีสูงกว่าภาคอื่น ๆ แต่มีลักษณะเกี่ยวจรั้น ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ
- กลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีลักษณะจัดจ้านสูงกว่าภาคอื่น ๆ และมีลักษณะอ่อนน้อมต่อมตน ขยันอดทน ซึ้งอน ก้าวร้าว โลดโผน ซื่อสัตย์กตัญญู ใจเย็น และรักสงบ ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ
- กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคใต้ มีลักษณะซึ้งอน กล้าแสดงออก ฉลาด ซื่อสัตย์กตัญญู ใจเย็น และรักสงบ สูงกว่าภาคอื่น ๆ และไม่มีลักษณะใดที่ได้รับการประเมินในระดับต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

3.2. การประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบ เมื่อเปรียบเทียบการประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบของกลุ่มตัวอย่าง 5 ภูมิภาค จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างในทุกภูมิภาคประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบว่า มีลักษณะซื่อสัตย์กตัญญู จำเริญ ซึ้งอน และไม่จริงจัง ไม่แตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบที่ประเมินแตกต่างกันอย่างโดดเด่น (ประเมินสูงที่สุด และต่ำที่สุด) ในแต่ละภูมิภาค สรุปได้ว่า

- กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคเหนือ ประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบว่าไม่มีลักษณะใดสูงกว่าภาคอื่น ๆ แต่มีลักษณะอ่อนน้อมต่อมตน สมถะ เจ้าชู้ และใจร้อน ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ
- กลุ่มตัวอย่างในภาคอีสาน ประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบว่า มีลักษณะฉลาด และเจ้าชู้ สูงกว่าภาคอื่น ๆ โดยไม่มีลักษณะใดที่ได้รับการประเมินว่า มีในระดับต่ำกว่าภาคอื่น ๆ เลย
- กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคกลาง ประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบว่าไม่มีลักษณะใดสูงกว่าภาคอื่น ๆ แต่มีลักษณะกล้าแสดงออก และฉลาด ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ
- กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่มีลักษณะใดที่กลุ่มตัวอย่างประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบว่า มีสูงกว่าหรือต่ำกว่าการประเมินของภาคอื่น ๆ เลย

- กลุ่มตัวอย่างภาคใต้ ประเมินเพื่อนที่ชื่นชอบว่ามีลักษณะอ่อนน้อมต่อมตน กล้าแสดงออก สมถะ และใจร้อน สูงกว่าภาคอื่น ๆ โดยไม่มีลักษณะใดที่ได้รับการประเมินว่ามีต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

3.3 การประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบ เมื่อเปรียบเทียบการประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบ ของกลุ่มตัวอย่าง 5 ภูมิภาค พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกภูมิภาคประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบว่า มีลักษณะมีจริต จะก้าน ชอบแก้ตัว เห็นแก่ตัว และหัวรั้น ไม่แตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบที่ประเมินแตกต่างกัน อย่างโดดเด่น (ประเมินสูงที่สุด และต่ำที่สุด) ในแต่ละภูมิภาค สรุปได้ว่า

- กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคเหนือ ประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบว่า มีลักษณะเจ้าหลักการ และเอาแต่ใจ สูงกว่าภาคอื่น ๆ โดยมีลักษณะใจดีมีคุณธรรม และซื่อจจา ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

- กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคอีสาน ประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบว่า มีลักษณะอ่อนสังคม และขาดคุณธรรม สูงกว่าภาคอื่น ๆ และมีลักษณะเจ้าหลักการ ซึ่งอน และวัตถุนิยมต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

- กลุ่มตัวอย่างภูมิภาคกลาง ประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบว่า ไม่มีองค์ประกอบบุคลิกภาพใดที่สูงกว่าภาคอื่น ๆ แต่มีลักษณะอำนาจนิยม ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

- กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบว่า มีลักษณะซื่อจจา วัตถุนิยม และอำนาจนิยม สูงกว่าภาคอื่น ๆ และมีลักษณะขาดคุณธรรม ทะเล้น ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

- กลุ่มตัวอย่างในภาคใต้ ประเมินเพื่อนที่ไม่ชอบว่ามีลักษณะใจดีมีคุณธรรม ซึ่งอน และทะเล้น สูงกว่าภาคอื่น ๆ และมีลักษณะอ่อนสังคม เอาแต่ใจ ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

3.4 การประเมินคนไทยทั่วไป เมื่อเปรียบเทียบการประเมินคนไทยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 5 ภูมิภาค พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกภูมิภาคประเมินคนไทยทั่วไปว่า มีลักษณะเห็นแก่ตัว และเกรง ไม่แตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบที่ประเมินแตกต่างกันอย่างโดดเด่น (ประเมินสูงที่สุด และต่ำที่สุด) ในแต่ละภูมิภาค สรุปได้ว่า

- กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคอีสาน ประเมินคนไทยทั่วไปว่า ไม่มีลักษณะใดสูงกว่าภาคอื่น ๆ แต่มีลักษณะเอาแต่ใจ หัวหมอ ไม่จริงจัง และหัวรุนแรง ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

- กลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประเมินคนไทยว่า มีลักษณะเอาแต่ใจดี เอาแต่ใจ หัวหมอ ไม่จริงจัง และหัวรุนแรงสูงกว่าภาคอื่น ๆ โดยไม่มีลักษณะที่ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

- กลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคใต้ ประเมินคนไทยทั่วไปว่า ไม่มีลักษณะที่สูงกว่าภาคอื่น ๆ แต่ มีลักษณะเอาแต่ใจ และใจดี ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

โดยกลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคเหนือ และภาคกลาง ประเมินคนไทยทั่วไปว่า ไม่มีลักษณะใดที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าภาคอื่น ๆ เลย

4. ผลการวิจัยที่ได้นี้ เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษาตามแนวทางการศึกษาด้วยคำศัพท์ เช่น การศึกษาในกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน (ภาษาอังกฤษ) (Tellegen & Waller, 1987 ; Peabody & Goldberg ,1989 ; Goldberg ,1990 ; McCrae & John,1992) กลุ่มตัวอย่างชาวจีน (ภาษาจีน) (Yang & Bond ,1990) กลุ่มตัวอย่างชาวสเปน (ภาษาสเปน) (Benet & Waller ,995) และกลุ่มตัวอย่างชาวฮิบรู (ภาษาฮิบรู) (Almagor, Tellegen & Waller ,1995) แล้ว สามารถสรุปได้ว่า “องค์ประกอบบุคลิกภาพที่ได้จากการศึกษาตามแนวทางการศึกษาด้วยคำศัพท์พหุรณาลักษณะบุคคลของภาษาไทย ในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ นี้ ไม่สามารถจัดเข้าได้กับรูปแบบองค์ประกอบบุคลิกภาพใด ๆ ที่ค้นพบในงานวิจัยต่างประเทศ”

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบบุคลิกภาพตามแนวทางการศึกษาด้วยคำศัพท์นี้ในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ บ้าง เช่น กลุ่มตัวอย่างในสถาบัน คณะ และสาขาวิชาต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างในองค์กรต่างๆ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างขององค์ประกอบบุคลิกภาพตามการประเมินของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกัน เช่น ระหว่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ระหว่างนักศึกษาสายสามัญกับนักศึกษาสายอาชีพ ระหว่างคนโสดกับคนที่แต่งงาน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างในวงการราชการกับกลุ่มตัวอย่างในวงการธุรกิจ เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบบุคลิกภาพตามแนวทางการศึกษาด้วยคำศัพท์นี้ในลักษณะที่ศึกษาเจาะลึกในแต่ละภูมิภาค โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายและมีจำนวนที่มากพอ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยนี้
5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบุคลิกภาพ กับตัวแปรอื่น เช่น ความชอบพอ ความคล่องจองทางปัญญา (Cognitive Dissonance)
6. ควรมีการกำหนดระดับความชอบพอต่อเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นตัวแปรหนึ่งสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต เช่น การกำหนดว่า ให้ประเมินเพื่อนที่ชอบที่สุด หรือเพื่อนที่ไม่ชอบที่สุด แล้วนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับการศึกษาในครั้งนี้
7. ควรได้มีการศึกษาเปรียบเทียบกันระหว่างองค์ประกอบบุคลิกภาพที่ได้จากเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นตามแนวทางการศึกษาด้วยคำศัพท์พหุรณาลักษณะบุคคลของภาษาไทย กับเครื่องมือวิจัยที่แปลมาจากของต่างชาติ เช่น มาตรการวัดการประมาณค่าที่เป็นคำคุณศัพท์ชั่วคราว 35 ข้อของCattell

8. ควรมีการนำเครื่องมือวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ เช่น แบบทดสอบ MMPI แบบสำรวจ CPI หรือ แบบสำรวจ EPPS ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทย มาศึกษาในลักษณะการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพ และเปรียบเทียบกับผลที่ได้จากเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้คำศัพท์ภาษาไทย

9. ควรได้มีการนำมาตรวัดบุคลิกภาพที่สร้างขึ้นจากคำศัพท์ภาษาไทยนี้ ไปพัฒนาให้มีลักษณะที่เหมาะสมมากขึ้น แล้วดัดแปลงไปใช้ในงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับลักษณะของคนไทย

10. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบบุคลิกภาพ โดยเพิ่มตัวแปรเพศ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพื่อดูว่า จะมีผลเหมือนกัน หรือแตกต่างกันกับผลที่พบในงานวิจัยนี้หรือไม่ อย่างไร

ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1. ในวงการการศึกษา

1.1 ควรส่งเสริมให้มีการประเมินองค์ประกอบบุคลิกภาพนักศึกษาใหม่ เพื่อให้ได้นักศึกษาที่มีความเหมาะสมกับสาขาที่จะเข้ามาศึกษา

1.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักศึกษาในลักษณะต่อเนื่อง เช่น เมื่อแรกเข้ารับการศึกษากับ หลังจากเข้ารับการศึกษาระยะหนึ่ง เพื่อให้ทราบถึงบุคลิกภาพที่เปลี่ยนแปลงไป หากเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ จะได้นำแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม

2. ในวงการประกอบอาชีพ

2.1 ควรส่งเสริมให้มีการประเมินองค์ประกอบบุคลิกภาพแก่ผู้ที่เข้าทำงานใหม่ เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความเหมาะสมกับงานที่จะทำ และตัวผู้เข้าทำงานเองไม่เกิดความรู้สึกผิดใจตนเอง

2.2 ควรมีการประเมินองค์ประกอบบุคลิกภาพของสมาชิกขององค์กรนั้น ๆ เป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กรนั้น ๆ จะได้นำแนวทางในการปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป เช่น การจัดอบรม การสัมมนา เป็นต้น